

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ-II

(FİNAL SINAVI DERS NOTU)

ATATÜRK DÖNEMİ SİYASİ GELİŞMELERİ-1

A. Cumhuriyet Döneminde İlk Siyasi Partiler

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'ndeki Gruplar ve Halk Fırkası'nın Kuruluşu

✓ TBMM'ndeki bütün üyelerin ortak amacı, ülkenin bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını sağlamaktı. Ancak zamanla meclis çalışmaları, başlangıçtaki düzen ve uyumunu kaybetti. Ortak çalışmanın sağlanmasında birtakım güçlükler belirdi. TBMM en basit sorunları bile çözemez hale geldi.

✓ Bazı üyeler bu duruma çare bulabilmek ve meclisi çalışır hale getirebilmek için 1920 yılı ortalarında bazı gruplar kurdular.

✓ Ancak bu grupların oluşması beklenen sonucu vermemiş, meclisteki kargaşayı daha da arttırmıştı.

✓ Mustafa Kemal Paşa, meclisi daha verimli çalıştırabilmek için mevcut grupları birleştirmeyi veya bu gruplardan birini desteklemeyi denemişse de tam bir sonuç alamamıştı. Bunun üzerine duruma bizzat müdahale ederek "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu" adıyla bir grubun kurulmasını kararlaştırdı. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu, 10 Mayıs 1921 tarihinde kuruldu ve grup başkanlığına Mustafa Kemal Paşa seçildi.

✓ Bunun üzerine TBMM'de Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarına muhalif olan üyeler de bir grup oluşturdular.

- Mecliste bundan sonra Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının oluşturduğu grup "Birinci Grup", onlara muhalif olanların oluşturduğu grup ise "İkinci Grup" olarak anıldı.
- Birinci Grubun millî iradeye saygılı ve çağdaşlaşmadan yana olan tutumuna karşılık,
- İkinci Grup, saltanat ve hilafetin saklı tutulmasını istiyor, gelenekçi ve mukaddesatçı fikirleri temsil ediyordu.

✓ Müdafaa-i Hukuk Grubu'nun kuruluşundan sonra sıra siyasi bir partinin kurulmasına gelmişti. Bu çerçevede Mustafa Kemal Paşa, Ankara basını aracılığıyla Halk Fırkası (Partisi) adıyla halkçılık ilkesine dayanan siyasi bir parti kurmak niyetinde olduğunu açıkladı.

✓ Parti programının iki temel maddesini, tam bağımsızlık ve kayıtsız şartsız millet egemenliği oluşturacaktı.

✓ Mustafa Kemal Paşa, 8 Nisan 1923'te Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin programını dokuz ilke halinde yayınladı.

✓ Halk Fırkası'nın kuruluşuna esas olan bu ilkeler, partinin ilk ve yazılı programını oluşturdu.

✓ Mustafa Kemal Paşa, 9 Ağustos 1923'te milletvekillerine Müdafaa-i Hukuk'un, Halk Fırkası'na dönüştüğünü bildirdi.

✓ 9 Eylül'de kurulan Halk Fırkası'nın genel başkanlığına Mustafa Kemal Paşa seçildi.

✓ Vefatına kadar bu görevi sürdürmeye devam etti.

ÜNİTE SORUSU

1. Halk Fırkası'nın ilk genel başkanlığına kim seçilmiştir?

- Mustafa Kemal Paşa
- İsmet Paşa

(Cevap: Mustafa Kemal Paşa)

2. Halk Fırkası'nın ilk genel başkanı İsmet Paşa'dır.

- Doğru
- Yanlış

(Cevap: Yanlış)

ATATÜRK DÖNEMİ SİYASİ GELİŞMELERİ-2

1. Ordunun Siyasetten Ayrılması

• Millî Mücadele yıllarında askerlik ve milletvekilliği bir kişide birleşebilmekteydi. Bu nedenle zaferin kazanılmasından sonra aynı zamanda milletvekilliği görevlerini sürdüren Kâzım Karabekir Paşa ile Ali Fuat Paşa, Birinci ve İkinci Ordu Müfettişliklerine (komutanlıklarına) atanmışlardı. 1924 Ekim ayında her ikisi, ordu komutanlıklarından ayrılıp milletvekilliğini tercih etmişlerdi.

• Mustafa Kemal Paşa, Musul Sorunu yüzünden siyasi durumun gergin ve Musul yönünde bir askerî harekâtın gündemde olduğu bir sırada iki komutanın askeri görevlerinden ayrılmalarını doğru bulmamıştı.

• Ayrıca bu tutumun kendisine karşı girişilmiş bir hareket olduğunu sezmekte de gecikmemişti. Millî Mücadele'de Mustafa Kemal Paşa'ya güç veren kader arkadaşları şimdi ona karşı çıkıyorlardı.

• Anlaşmazlığın temelini Mustafa Kemal Paşa ve yakınındaki arkadaşlarının inkılapçı politikası oluşturmaktaydı. Mustafa Kemal Paşa'ya muhalefet edenler, devlet ve toplum düzeninde köklü ve hızlı değişiklikler yapmak yerine evrim yolunu benimsiyorlardı.

• Mustafa Kemal Paşa, bu durum üzerine orduyu siyasetten ayırmak ve inkılabı karşı olanlardan temizlemek amacıyla harekete geçti. 30 Ekim 1924 günü ordu ve kolordu komutanlarına milletvekilliğinden ayrılmalarını bildiren birer telgraf çekti. Mustafa Kemal Paşa'nın bu isteği komutanların büyük çoğunluğu tarafından hemen yerine getirildi.

• Böylece Mustafa Kemal Paşa, Türk ordusunu iç politika çekişmelerinden ayırmış ve ordu içinde inkılabı karşı çıkabilecek unsurları tamamen temizlemişti.

2. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (Partisi)'nin Kuruluşu

✓ Mustafa Kemal Paşa'ya karşı en yakın arkadaşlarının başlattıkları muhalefet, 17 Kasım 1924'te Cumhuriyet döneminin **ilk muhalefet partisi** olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşuyla sonuçlandı.

✓ Partinin genel başkanı Kâzım Karabekir Paşa, genel sekreteri ise Ali Fuat Paşa'ydı. Rauf ve Adnan Beylerle, Refet Paşa da kurucuları arasında bulunuyorlardı.

✓ Amaçları Mustafa Kemal Paşa'nın inkılapçı politikasını eleştirmek ve yönetimini değiştirmektir.

- ✓ Ülkede yeni rejime karşı olan bütün muhalif unsurlar kısa sürede bu muhalefet partisinin kuruluşunu fırsat olarak görmüşler ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın saflarında toplanmışlardı.
- ✓ Diğer taraftan o dönemde, Türkiye ve Yunanistan arasındaki nüfus mübadelesi büyük sıkıntılar doğurmuş, Musul Sorunu yüzünden siyasi durum gerginleşmişti.
- ✓ Parti programında yer alan, partinin düşünceye ve dini inançlara saygılı olduğu sözü dini tutuculuğu çöştürmüş, bu çevrelerin parti saflarında toplanmalarını sağlamıştı.
- ✓ Diğer taraftan partinin kuruluşu İngiltere'nin Musul Sorunu nedeniyle Doğu'da bölücülüğü kışkırttığı bir döneme rastlamıştı.
- ✓ Sonuçta yeni partinin gerek meclisteki gerekse meclis dışındaki muhalefeti ülkede yer yer karışıklıkların çıkmasına yol açmıştı.
- ✓ Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası bünyesindeki irtica (gericilik) yanlılarıyla, bölücü unsurların körüklediği bu kargaşa ortamına, İngiltere'nin kışkırtmaları da eklenince Doğu'da inkılabı ve ülke bütünlüğünü bozmayı hedef alan Şeyh Sait Ayaklanması çıktı.
- ✓ Bunun üzerine Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası irticayı kışkırttığı gerekçesiyle 3 Haziran 1925 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla kapatıldı. Böylece **çok partili siyasi hayata geçiş denemesi başarısızlıkla** sonuçlandı.

3. Şeyh Sait Ayaklanması

- 13 Şubat 1925 tarihinde başlayan Şeyh Sait Ayaklanması genç cumhuriyete ve onun ilkelerine karşı önceden planlanmış ve düzenlenmiş bir hareketti.
- Şeyh Sait, ayaklanmanın elebaşısıdır. İsyancılar, başta «şeriat elden gidiyor» olmak üzere hemen tamamen dinsel sloganlar kullanmaktaydı. Ayaklanma başarıya ulaşırsa halifelik yeniden kurulacak, saltanat geri getirilecekti.
- Eski düzen yanlıları irticayı özendirmek için muhalefet partisi olarak kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın dini siyasete alet eden programından ve propagandalarından yararlanmışlardı.
- Ayaklanma dış görünüşüyle tipik bir irtica hareketi görünümündeydi.
- Şeyh Sait Ayaklanması'nın bu dış görünümü yanında içinde saklı olan bir içyüzü de vardı. Bu da ayaklanmanın bölgede bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçlayan bir hareket olmasıydı.
- Bu ayaklanmanın en çok kimin işine yaradığı sorusuna verilecek cevap da hareketin gerisindeki İngiltere'yi ortaya çıkarmaktaydı. İngiltere, Musul Sorunu'nu kendi lehinde çözebilmek için bir iç sorun yaratarak, Türkiye'yi onunla uğraştırmak ve zayıflatmak istiyordu.
- Böylece İngiltere, Türkiye'yi dünyaya henüz kendi iç dengelerini bile kuramamış bir ülke olarak tanıttı ve Musul Sorunu'yla ilgili politik durumunu güçlendirecekti. Nitekim ayaklanmanın elebaşlarının İngilizlerle ilişki kurdukları, para ve silah yardımı aldıkları anlaşılmıştı.

➤ Ayaklanma çıktığında görevde bulunan Ali Fethi Bey Hükûmeti olayı fazla önemsememiş, normal güvenlik önlemleriyle önleyebileceğini düşünmüştü. Ancak bu hükûmet, ayaklanmayı bastırmakta başarılı olamamıştı.

➤ Bu sırada Cumhuriyet Halk Fırkası içinde İsmet Paşa'nın temsil ettiği bir grup bu olayı sadece bir ayaklanma olarak değil, karşı bir ihtilalin safhası, ülke çapında rejimi devirmeye yönelik bir hareket olarak değerlendirmiş, yok edilmesi için de sert önlemlerin alınmasını gerekli görmüştü.

➤ Ayaklanma karşısında başarılı olamayan Ali Fethi Bey Hükûmeti görevinden ayrılmış, yerine İsmet Paşa Hükûmeti kurulmuştu. Ardından ayaklanma bölgesinde bir ay süreyle sıkıyönetim ilan edildi. 4 Mart 1925'te hükûmete geniş yetkiler tanıyan Takrir-i Sükûn Kanunu (Huzurun Sağlanması Kanunu) çıkarıldı.

➤ Takrir-i Sükûn Kanunu çerçevesinde İstiklal Mahkemeleri'nin kuruluşunun ardından Şeyh Sait Ayaklanması'nı bastırma görevi orduya verildi. Alınan önlemlerin sonucunda ayaklanma tamamen bastırıldı. Elebaşılar İstiklal Mahkemesi'nde yargılanarak çeşitli cezalara çarptırıldı.

4. İzmir Suikastı

☒ Mustafa Kemal Paşa'ya karşı muhalefet edenlerin bir kısmı, siyasi açıdan başarılı olamayınca kendisine karşı bir suikast düzenlemişlerdi.

☒ Cumhuriyet tarihimizde «İzmir Suikastı» olarak adlandırılan bu haince tasarının hazırlanmasında İttihatçılarla birlikte, kapatılan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın bir kısım önde gelenleri de yer almıştı.

☒ Suikastçılar, Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'e yapacağı bir geziden yararlanarak suikastı gerçekleştirmeyi planlamışlardı. Suikastçılar, Mustafa Kemal Paşa'yı öldürdükten sonra bir motorla Sisam ve Sakız Adalarına kaçabilmek için Giritli Şevki adlı bir kaçakçıyla anlaşmışlardı.

☒ Suikast girişimi, Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'e varış tarihindeki bir günlük gecikmeyi olayın önceden haber alındığı şeklinde değerlendiren Giritli Şevki'nin, hiç olmazsa kendisini kurtarmak düşüncesiyle 17 Haziran 1926'da bütün bildiklerini İzmir Valisine anlatmasıyla ortaya çıktı.

☒ Gerek suikastı hazırlayanlar gerekse bununla ilişkileri görülenler İstiklal Mahkemesi'nde yargılandı. Mahkeme suçları sabit görülenleri ölüm ve çeşitli hapis cezalarına çarptırdı.

5. Serbest Cumhuriyet Fırkası (Partisi)

▪ Serbest Cumhuriyet Fırkası, Cumhuriyet dönemi Türk siyasi hayatının «ikinci muhalefet» partisi olarak 12 Ağustos 1930'da kuruldu.

▪ Serbest Cumhuriyet Fırkası bizzat Mustafa Kemal Paşa'nın isteği, adını, kurucu ve yöneticilerini belirlemesiyle kuruldu. Bu açıdan bu ikinci deneme öncekinden farklı bir özellik taşıyordu.

▪ Mustafa Kemal Paşa, partiyi kurma görevini **Ali Fethi Bey'e** verdi.

▪ Yeni partide, görevlendirdiği kişiler arasında çocukluk arkadaşı Nuri Bey ile kız kardeşi Makbule Hanım bulunmaktaydı.

- Mustafa Kemal Paşa'nın bu yeni muhalefet partisinden uymasını öne sürdüğü iki temel şart; cumhuriyetin sürekliliği ve laiklik ilkesine bağlılığı.
- Serbest Cumhuriyet Fırkası, kısa zamanda gelişmiş ve **parti başkanı Ali Fethi Bey'in** Ege yöresine yaptığı gezi büyük bir ilgi görmüştü. Ancak ilk denemede olduğu gibi bu kez de başta irtica yanlıları olmak üzere cumhuriyetin bütün düşmanları yeni muhalefet partisinin saflarında toplanmışlardı.
- Ali Fethi Bey'in İzmir gezisi sırasında iktidar partisinden aleyhinde gösteriler yapılmış ve bu arada Mustafa Kemal Paşa'nın fotoğraflarının yırtılması gibi olaylara rastlanmaktaydı. Bunun üzerine Serbest Cumhuriyet Fırkası kurucuları tarafından kapatılmıştı (17 Kasım 1930).
- Cumhuriyet döneminde girilen bu ikinci demokrasi denemesinin de başarılı olamaması, Türk toplumunun henüz çok partili demokratik bir rejime hazır olmadığını göstermişti.

6. Menemen Olayı (23 Aralık 1930)

- Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın bir muhalefet partisi olarak kuruluşu eski rejim yanlılarını cesaretlendirmiş, yine dinin siyaset aracı olarak kullanılması, irticaya uygun bir ortam hazırlamıştı. Bunun sonucunda da 23 Aralık 1930 günü tipik bir irtica hareketi olan «Menemen Olayı» yaşanmıştı.
- Olayın elebaşı olan Derviş Mehmet, **Asteğmen Kubilay'ı** şehit etmiştir. Ordunun ve Mustafa Kemal Paşa'nın Kubilay'ın şahsında cumhuriyete yönelik bu suikast karşısındaki tepkisi sert oldu. Menemen, Manisa ve Balıkesir'de 1 Ocak 1931'den itibaren bir ay süreyle sıkıyönetim ilan edildi. Kurulan askeri mahkemede suçlular en sert biçimde cezalandırıldı.

ÜNİTE SORULARI

1. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın genel başkanı kimdir?
 - Kâzım Karabekir Paşa
 - İsmet Paşa
 (Cevap: Kâzım Karabekir Paşa)
2. Cumhuriyet döneminin ilk muhalefet partisi aşağıdakilerden hangisidir?
 - Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
 - Halk Fırkası
 (Cevap: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası)
3. Cumhuriyet döneminin ikinci muhalefet partisi aşağıdakilerden hangisidir?
 - Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
 - Serbest Cumhuriyet Fırkası
 (Cevap: Serbest Cumhuriyet Fırkası)
4. Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın genel başkanı kimdir?
 - Ali Fethi Bey
 - Adnan Adıvar
 (Cevap: Ali Fethi Bey)
5. Serbest Cumhuriyet Fırkası, Cumhuriyet dönemi Türk siyasi hayatının ilk muhalefet partisidir.
 - Doğru
 - Yanlış
 (Cevap: Yanlış)

6. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılmasıyla çok partili siyasi hayata geçiş denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Doğru

Yanlış

(Cevap: Doğru)

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

o Türkiye, Millî Mücadele döneminde Atatürk'ün önderliğinde ilgili kişi ve kuruluşların da katkılarıyla son derece başarılı bir dış politika izledi.

1. Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri ve Hedefleri

o Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel ilkelerinden biri her şeyden önce «gerçekçi» bir temel üzerine kurulmuş olmasıydı. Gerçekçilik daha başlangıçtan itibaren temel ilke olarak benimsenmişti.

o Sorunların çözümünde «karşılıklı diyalog ve doğrudan doğruya görüşmeler» en etkin yol olarak görülmüştü.

o Düşmanlıkta aşırıktan kaçınmak, dostluklara gereğinden fazla bel bağlamamak ve rejim farkı gözetmeden diğer devletlerle iyi ilişkiler kurmak benimsenmiş ilkelerdi.

o Geçmişten ders alarak o günü ve geleceği kavramak dış politikanın ana yöntemlerindendi.

o Dış politikada «tutarlı ve güvenilir» olmak temel ilkelereydi.

o Türkiye, büyük küçük tüm komşularının ve diğer devletlerin «bağımsızlıklarına ve toprak bütünlüklerine içtenlikle saygılı olmayı bir dış politika kuralı» haline getirmişti.

o Aktif, ancak maceracılıktan uzak bir dış politika izlenmiş, bütün politikalar milliyetçilik temeli üzerine kurulduğu halde İtalya ve Almanya örneklerindeki ırkçılığa karşı çıkmıştı.

o Barışçı ve insancıl bir politika izlenmişti.

o Mazlum milletlerin sorunlarıyla ilgilenmek, onlara örnek olmak dış politikanın bilinçli olarak sürdürülen temel ilkesiydi.

o Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel hedeflerinin başında yeni Türk Devleti'nin millî bir nitelik kazanması geliyordu.

o Dış politikanın temel hedeflerinden biri de «tam bağımsızlıktı».

o Dış politikanın temel hedeflerinden bir diğeri «barışın korunmasıydı».

o Dış politikanın bir hedefi de «Türkiye Cumhuriyeti'ni çağdaş bir devlet haline getirmektir».

ÜNİTE SORUSU

1. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel ilkelerinden biri değildir?

Gerçekçidir.

Maceracıdır.

(Cevap: Maceracıdır)

2. Atatürk dönemi Türk dış politikasının temel hedeflerinden biri, barışın korunmasıdır.

Doğru

Yanlış

(Cevap: Doğru)

1923-1932 DÖNEMİNDE TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASI

A. Türkiye-İngiltere İlişkileri

- Lozan Barış Antlaşması, Türkiye-İngiltere ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcı olmakla birlikte taraflar arasındaki ilişkilerin normalleşmesini sağlayamamıştı.
- İngiltere, Türkiye'nin iç işlerine karışma anlamına gelen bir tutumla Ankara'nın yeni başkent olarak ilanına karşı çıkmış, bu konuda Fransa, İtalya, Japonya ve ABD gibi ülkeleri de teşvik etmiş ve büyükelçisini 1930 yılına kadar İstanbul'da tutmakta ısrar etmişti.
- Ancak iki taraf arasındaki ilişkilerin normalleşmesini engelleyen en önemli neden, Türk-Irak sınırının belirlenmesi anlamına gelen «**Musul Sorunu**»ydü.
- İki devlet arasında Lozan Barış Antlaşması gereğince bu sorunu çözmek için İstanbul'da yapılan ikili görüşmelerde bir sonuca varılamadı.
- Türkiye, Musul ve Süleymaniye'nin Türk sınırları içinde kalmasında ısrar etmiş, buna karşılık İngiltere bunu reddetmişti. Ayrıca İngiltere, Hakkari'nin de Irak'a katılmasını istemişti.
- İngiltere gerek petrol gerekse Irak'ın stratejik konumu nedeniyle işgalinde bulundurduğu Musul ve yöresiyle ilgili statükoyu (var olan durumu) korumakta kararlıydı.
- Musul Sorunu görüşmeler yoluyla çözülemeyince yine Lozan Barış Antlaşması'nın gereği olarak Milletler Cemiyeti'ne gönderildi.
- İngiltere, Milletler Cemiyeti meclisinin sürekli ve en nüfuzlu üyeleri arasındaydı.
- Ayrıca Avrupa'nın büyük devletlerinden Fransa ve İtalya'nın desteğini almış, hatta bu devletlerin Türkiye'ye baskı yapmalarını sağlamıştı.
- Türkiye ise Milletler Cemiyeti'nin henüz üyesi bile değildi.
- Milletler Cemiyeti sorunu inceleyip bir rapor hazırlaması için tarafsız devletlerden üçlü bir komisyon oluşturdu.
- Komisyonun Musul Sorunu'yla ilgili olarak hazırladığı rapor Milletler Cemiyeti'ne sunuldu.
- Sonuçta daha önce geçici sınır olarak belirlenen Brüksel hattı sınır olarak kabul edildi.
- Türkiye, Musul konusunda istemediği bir çözüm olan Milletler Cemiyeti kararını kabul etmek zorunda kaldı.
- Bu konuda Türkiye ile İngiltere ve Irak arasında 5 Haziran 1926'da Ankara'da bir antlaşma imzalandı. «Sınır ve İyi Komşuluk Antlaşması» adıyla imzalanan bu antlaşmayla günümüzdeki Türkiye-Irak sınırı belirlendi.
- Bu antlaşma Türk-İngiliz ilişkilerindeki gerginliği yumuşatmış, ayrıca İngiltere'nin siyasi etkisindeki diğer Batılı devletlerin de Türkiye ile ilişkilerini olumlu yönde etkilemişti.

B. Türkiye-Fransa İlişkileri

- Lozan Barış Antlaşması, Türkiye ve Fransa arasındaki sorunları tamamen çözememiş, bu durum bir süre daha normal ilişkilerin kurulabilmesini engellemiştir.
- İki ülke arasındaki bu sorunların çözümüne ilişkin ilk antlaşma, 1926'da Ankara'da imzalandı. Türkiye ve Fransa «Dostluk ve İyi Komşuluk» sözleşmesi adını taşıyan bu antlaşmayla mevcut sorunları barışçı yollarla çözmeyi esas almışlar ve Türkiye-Suriye sınırını belirlemişlerdi.
- Fransa, antlaşmayla sınırda Türkiye lehine bazı düzeltmeler yapılmasını kabul etmiş, ancak Musul Sorunu'nda İngiltere'yi desteklediğinden Türkiye, Milletler Cemiyeti kararını kabul edinceye kadar antlaşmayı imzalamamıştı.
- Sonuçta antlaşma taraflarca 1926 yılında İstanbul'da imzalanmıştı.
- Fakat sınırın kesin olarak belirlenmesiyle ilgili anlaşmazlıklar 1929-1930 yıllarına kadar devam etmişti.
- Fransa ile olan sorunlardan bir diğeri, Osmanlı Devleti'nden devralınan **borçların** ödenmesi sorunuydu. Alacaklı ülkeler içinde en büyük pay sahibi olan Fransa'ydı.
- Bu konuda 1928'de Paris'te Türkiye ile alacaklı devletler adına Osmanlı Duyun-ı Umumiye İdaresi arasında bir antlaşma imzalandı.
- Ancak daha sonra 1929 Dünya Ekonomik Krizi borç ödemelerini güçleştirmişti.
- Bunun üzerine 1933'te Türkiye'nin lehine çok daha uygun şartlarla yeni bir antlaşma imzalanarak borçlar sorunu çözüldü.
- İki ülke arasındaki diğer sorun, Türkiye'deki Fransız misyoner okulları sorunuydu. Türkiye yabancı okullarda tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenlerce Türkçe okutulmasını kararlaştırmış, Fransa ve Papalık bu karara karşı çıkmışlardı. Ancak Türkiye'nin sadece okul yöneticilerini muhatap kabul eden tutumu karşısında daha ileriye gidememişlerdi.
- Türkiye'nin 1929 yılında bir Fransız Şirketi'nin işlettiği **Adana-Mersin demiryolunu** satın almak istemesi de bu ülkeyle bir sorun oluşturdu. Bu sorun da aynı yıl yapılan bir antlaşma ve Fransa'nın demiryolunu Türkiye'ye teslim etmesiyle sonuçlandı.

C. Türkiye-İtalya İlişkileri

- Türkiye ile iyi ilişkiler kuran ilk İtilaf devleti olan İtalya'da 1922 yılında Mussolini'nin yönetiminde faşist bir yönetim kurulmuştu. Bu durum İtalya'nın yeniden saldırgan bir politikaya yönelmesine yol açtı.
- İtalya, Musul Sorunu sırasında İngiltere'yi desteklemiş ve bu fırsatla da Anadolu toprakları üzerindeki istilacı emellerini yenilemişti.
- Ancak daha sonra Türkiye'nin İngiltere ve Fransa ile ilişkilerini düzeltmeye başlaması İtalya ile olan ilişkilerini de olumlu yönde etkiledi.
- İtalya 1927 yılından sonra diğer Batılı devletler gibi Türkiye'nin dostluğuna ihtiyaç duyan bir politika izlemeye başladı.

- Yugoslavya ile olan ilişkileri de gerginleştirdiğinden Türkiye'ye yaklaşma ihtiyacı duyan İtalya ile 1930'da Roma'da bir antlaşma imzalandı.
- Bununla birlikte Türkiye ile İtalya arasındaki iyi ilişkiler uzun süreli olmadı. Çünkü Türkiye 1930'lardan itibaren İtalya'nın Doğu Akdeniz'i de içine alan yayılcı bir politikaya yönelmesini endişeyle karşılamış ve iki ülke arasındaki ilişkiler zayıflamıştı.

D. Türkiye-Yunanistan İlişkileri

- Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Türkiye ve Yunanistan arasındaki en önemli sorun nüfus mübadelesi hakkındaki sözleşme ve protokolün uygulanmasındaki anlaşmazlıktan kaynaklandı.
- Sözleşmede 30 Ekim 1918'den önce İstanbul belediye sınırları içinde yerleşmiş Rumlarla Batı Trakya'da yaşayan Türkler nüfus mübadelesinin (değişiminin) dışında tutulmuştu.
- Ancak Türkiye ve Yunanistan arasında «yerleşmiş» kelimesinin farklı şekilde yorumlanmasından anlaşmazlık çıkmıştı.
- Bu sorun 1926'da Atina'da imzalanan bir antlaşma ile siyasi bir çözüme kavuşturuldu.
- Ancak iki ülke arasındaki hukuki sorunlar yeni bir savaş tehlikesi doğurabilecek boyutlara ulaşmıştı.
- İki ülke arasında 1930'da Ankara'da bir antlaşma imzalandı. Buna göre yerleşme tarihleri ve doğum yerlerine bakılmaksızın İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri yerleşmiş sayıldı.
- Lozan'dan sonra iki ülke arasında uzun süren bir anlaşmazlığa son veren bu antlaşma aynı zamanda Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcı oldu.

E. Türkiye-Sovyetler Birliği İlişkileri

- Lozan Barış Antlaşması'ndan sonraki dönemde Türkiye'nin Batılı devletlerle ilişkileri Musul Sorunu nedeniyle gerginleşmiş, aynı devletlerin etkisinde bulunan Milletler Cemiyeti'nin bu konudaki hakemliği de taraflı olmuştu.
- Bu durum Türkiye'yi Millî Mücadele yıllarında olduğu gibi Sovyetlere yaklaştırmıştı.
- Sonuçta iki ülke arasında 1925'te Paris'te bir dostluk ve tarafsızlık antlaşması imzalandı.

F. Türkiye'nin Doğulu Devletlerle İlişkileri

- Türkiye, Afganistan'la 1 Mart 1921'de Moskova'da bir dostluk antlaşması imzalamıştı. Lozan'dan sonra iki ülke arasındaki ilişkiler daha da gelişmiş, 1928 yılında Afgan Kralı Türkiye'yi ziyaret etmişti. Ankara'da Türk-Afgan Dostluk ve İş birliği Antlaşması imzalanarak, Türkiye'nin Afganistan'a daha çok sayıda subay, öğretmen ve doktor göndermesi kararlaştırıldı.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye ile İran arasında bir takım sınır anlaşmazlıkları yaşandı. İki ülke arasında 1926'da Tahran'da bir antlaşma, 1928'de de bu antlaşmaya ek bir protokol imzalandı. Bunu 1932'de yine Tahran'da imzalanan başka bir antlaşma izledi. Sınır sorununun çözümlenmesinden sonra Türk-İran ilişkileri olumlu yönde gelişmeye başladı.

ÜNİTE SORULARI

1. Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Türkiye-İngiltere ilişkilerini etkileyen en önemli konu aşağıdakilerden hangisidir?
 Musul sorunu
 Hatay sorunu
(Cevap: Musul sorunu)
2. Cumhuriyet'in ilanından sonra dış borçlar konusu hangi ülkeyle sorun oluşturmuştur?
 İngiltere
 Fransa
(Cevap: Fransa)
3. Lozan Barış Antlaşması'nın ardından Türkiye-Yunanistan ilişkilerini etkileyen en önemli konu aşağıdakilerden hangisidir?
 Mübadele
 Dış Borçlar
(Cevap: Mübadele)
4. Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Türkiye ile Sovyetler Birliği ilişkilerini etkileyen en önemli sorun, nüfus mübadelesidir.
 Doğru
 Yanlış
(Cevap: Yanlış)

1932-1939 DÖNEMİNDE TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASI

A. Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne Girmesi

- ❖ Milletler Cemiyeti, Birinci Dünya Savaşı'nı kazanan devletler tarafından savaştan hemen sonra uyuşmazlıkları barışçı yollardan çözmek, uluslararası iş birliğini geliştirmek ve böylece barış ve güvenliği koruyarak yeni savaşları önlemek amacıyla kurulmuştu.
- ❖ Ancak Milletler Cemiyeti, gerçekte savaşı kazanan devletlerin savaş sonrasındaki statükoyu korumak, diğer bir deyişle kazançlı konumlarını sürdürmek amacıyla kurdukları bir örgüttü.
- ❖ Milletler Cemiyeti'nin kurucuları başlangıçta savaştan yenik çıkan devletleri ve bu arada Türkiye'yi üye olarak almamışlardı.
- ❖ Ancak 1930'lu yıllara gelindiğinde uluslararası politikada meydana gelen hızlı değişimlerin sonucu olarak bu ülkelerin de üye olarak kabul edilmesine başlanılmıştı.
- ❖ Atatürk, Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne kendi başvurusuyla değil de davet edilerek girmesini istiyordu.
- ❖ Nitekim Türkiye, Milletler Cemiyeti Genel Kurulu'nun daveti üzerine bu daveti kabul ettiğini Milletler Cemiyeti'ne bildirmiş ve 18 Temmuz 1932'de Milletler Cemiyeti'nin 43 üyesinin oybirliğiyle üyeliğe kabul edilmişti.

B. Balkan Antantı (9 Şubat 1934)

- Balkan Antantı "Türkiye", "Yunanistan", "Romanya" ve "Yugoslavya" arasında 9 Şubat 1934'te Atina'da imzalandı.
- Türkiye, daha 1926'da Balkanlarda sınırların karşılıklı güvence altına alınmasıyla ilgili toplu bir güvenlik sisteminin kurulması için girişimde bulunmuşsa da bir sonuç alamamıştı.

- 1930'lara doğru Balkan devletleri arasındaki anlaşmazlıkların bir kısmının çözülmesi ve iş birliği için uygun bir ortam sağlamıştı. Bunun sonucu olarak 1933 yılına kadar her yıl Balkan konferansları düzenlendi.
- Balkan Antantı da Balkan ülkeleri arasındaki bu iş birliği anlayışının sonucu olarak doğdu.
- Balkan Antantı'nın oluşmasında Avrupa'daki huzursuzluk ve silahlanma yarışının da etkileri oldu. Özellikle İtalya'nın, Balkanlar ve Doğu Akdeniz üzerindeki emelleri bu etkilerin başında gelmiştir.
- Bulgaristan, Balkanlardaki statükodan memnun olmadığı için Balkan Antantı'na katılmadı. Arnavutluk da İtalya'nın baskısı altında bulunduğu Balkan Antantı'na girmemişti.
- Taraflar Balkan Antantı ile sınırlarının güvenliğini karşılıklı olarak garanti ediyor, Antanta katılmayan herhangi bir Balkan devletine karşı birbirlerine önceden haber vermeden siyasi hiçbir harekette bulunmamayı, hiçbir siyasi yükümlülük altına girmemeyi kabul ediyorlardı.
- Türkiye bir savunma paktı olan Balkan Antantı ile Balkanlardaki dış politika hedeflerine ulaştı.
- Balkan Antantı, hem Türkiye'nin batı sınırlarının güvenliğine katkıda bulunmuş hem de Montrö Konferansı'nda siyasi destek sağlamıştı.

C. Boğazlar Sorunu ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi (20 Temmuz 1936)

- Lozan Barış Antlaşması ile Boğazların bir Türk delegesinin başkanlığındaki uluslararası bir komisyonca yönetilmesi, her iki yakasının ve Marmara Denizi'nin askersiz hale getirilmesi ve bölgenin güvenliğinin Milletler Cemiyeti'nin garantisi altına alınması kararlaştırılmıştı.
- Ancak Boğazların bu statüsü Türkiye'nin egemenlik haklarıyla bağdaşmıyordu.
- 1934 yılından itibaren Almanya'nın silahlanmaya başlaması, İtalya'nın 1935'te Habeşistan'a saldırması ve On İki Ada'yı silahlandırması Avrupa'da siyasi durumu gerginleştirmişti. Türkiye bu durumu Boğazlar Sözleşmesi'ni değiştirmek için uygun bir fırsat olarak değerlendirdi.
- Boğazların rejimini değiştirecek olan konferans 22 Haziran 1936'da İsviçre'nin Montrö şehrinde toplandı.
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi, 20 Temmuz 1936'da imzalandı.
 - ✓ Sözleşme Türkiye, İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği, Japonya, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan ve Yugoslavya arasında imzalanmış,
 - ✓ İtalya ise sözleşmeye 2 Mayıs 1938'de katılmıştı.
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi'yle Boğazların silahsızlandırılmasıyla ilgili kayıtlar kaldırılmıştı.
- Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki “**egemenliği**” tam olarak sağlanmıştır.

D. Sadabat Paktı (8 Temmuz 1937)

- Türkiye bir yandan Balkan Antantı'yla batı sınırlarının güvenliğini sağlarken, diğer yandan doğudaki komşularıyla da aynı çabalarını sürdürmüştü.

- Ortadoğu'ya yönelen İtalyan tehditleri karşısında bu bölgede bir savunma sisteminin kurulması bir zorunluluk olarak görülmekteydi.
- Türkiye, bölge ülkeleriyle kurduğu ikili ilişkiler ve yaptığı antlaşmalarla bunun için uygun bir ortam da sağlamıştı.
- Ayrıca Sadabat Paketi'nı oluşturacak dört ülkeyi birbirine yaklaştıran ortak bir yanları da tümünün sömürgecilik ve emperyalizm konusunda duyarlı olmalarıydı.
- Bölge ülkelerinin bir paktta birleşmeleri bölgenin güvenliğine katkıda bulunacak, özellikle İtalya üzerinde caydırıcı bir etki doğuracaktı.

Sadabat Paketi:

- “Türkiye”, “Afganistan”, “İrak” ve “İran” arasında Tahran'da 8 Temmuz 1937'de imzalandı.
- Sadabat Paketi olarak adlandırılan bu «Saldırmazlık Antlaşması'na» göre taraflar birbirlerinin iç işlerine karışmamayı, ortak sınırlarının dokunulmazlığına saygılı olmayı, ortak çıkarlarını ilgilendiren uluslararası anlaşmazlıklarda birbirlerine danışmayı ve birbirlerine saldırmamayı kabul etmişlerdi.

E. Hatay Sorunu ve Hatay'ın Ana Vatana Katılması

- Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı sırada halkının çoğunluğu Türk olan İskenderun ve Antakya Türk kuvvetlerinin elinde bulunmakta, dolayısıyla da Misak-ı Millî kapsamında yer almaktaydı. Bununla birlikte Türkiye, Sancak (İskenderun Sancağı) adıyla anılan bu bölgeyi o günün şartları gereği Ankara İtilafnamesi ile Fransa'ya bırakmıştı.
- Fransa, 1936 yılı içinde Suriye ve Lübnan üzerindeki mandasını kaldırmış, İskenderun da dâhil olmak üzere bölgedeki bütün yetkilerini Suriye'ye devretmişti. Türkiye bunu kabul etmemiş, Fransa'ya verdiği bir notayla Suriye'ye olduğu gibi İskenderun Sancağı'na da bağımsızlık verilmesini istemişti. Fransa, Türkiye'nin bu isteğini reddetmiş, ancak Türkiye'nin ısrarlı tutumu karşısında sorunun Milletler Cemiyeti'ne götürülmesini önermişti.
- Türkiye bu öneriyi kabul etmiş, fakat bu sırada gerek Türk kamuoyunun gerekse bölge halkının heyecanı yükselmiş ve İskenderun'da halk polisle çatışmaya girmişti. Bu durum da Türkiye-Fransa ilişkilerinin gerginleşmesine neden olmuştu.
- İngiltere'nin arabuluculuğunda sürdürülen Türkiye ile Fransa görüşmelerinde bir anlaşmaya varılmış, bunun üzerine Milletler Cemiyeti 1937 yılı başlarında Sancak için yeni bir statü belirlemiştir. Buna göre İskenderun Sancağı iç işlerinde tamamen bağımsız, dışişlerinde Suriye'ye bağlı olacaktı. Toprak bütünlüğü ise Fransa ve Türkiye'nin garantisinde bulunacaktı.
- Ancak bundan sonra Hatay adını alan Sancağın yeni statüsünün uygulanmasında bölgedeki Fransız görevlilerin engellemeleriyle karşılaşıldı. Bunun üzerine Türkiye, Hatay sınırına 30.000 kişilik bir kuvvet göndermişti. Gerek bu durum gerekse Almanya'nın Avusturya'yı egemenliği altına alması ve Avrupa'daki uluslararası ilişkilerin gerginleşmesi, Fransa'yı Türkiye karşısında daha yumuşak bir politika izlemeye zorladı.
- 3 Temmuz 1938'de imzalanan bir antlaşmayla Hatay'ın toprak bütünlüğünün ve siyasi statüsünün iki ülke tarafından korunması ve bunun için de tarafların 2.500'er kişilik askeri kuvvet göndermeleri kararlaştırıldı. Böylece Türk askeri, 5 Temmuz'da Hatay'a girmiştir.

- Bu tarihten bir gün önce de Türkiye ve Fransa arasında bir dostluk antlaşması imzalanmıştır.
- Bundan sonra iki devletin gözetimi altında Hatay Meclisi için yapılan seçimlerde Türkler, 40 üyeliğin 22'sini kazandı. İlk toplantısını 2 Eylül 1938'de yapan Meclis, bağımsız sancağa Hatay Cumhuriyeti adını verdi. Cumhurbaşkanlığına “**Tayfur Sökmen**”, Başbakanlığa Abdurrahman Melek seçildiler.
- Hatay Meclisi, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını ve parasını kabul ederek aradaki gümrüğü kaldırdı. Daha sonra da 23 Haziran 1939'da ana vatana (yani Türkiye'ye) katılma kararı aldı. Aynı gün Türkiye ve Fransa arasında Ankara'da Suriye sınırını kesin olarak belirleyen bir antlaşma imzalandı ve Fransa, Hatay'ın Türkiye'ye katılmasını kabul etti.

ÜNİTE SORULARI

1. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Balkan Antantı üyesi değildir?
 - Yunanistan
 - Bulgaristan
 (Cevap: Bulgaristan)
2. Türkiye, İran, Irak ve Afganistan'ın katılımıyla kurulan pakt aşağıdakilerden hangisidir?
 - Sadabat Paktı
 - Milletler Cemiyeti
 (Cevap: Sadabat Paktı)
3. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Sadabat Paktı üyesidir?
 - Yunanistan
 - İran
 (Cevap: İran)
4. Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin Türkiye açısından en önemli sonucu nedir?
 - Boğazlar bölgesini yönetmek için uluslararası bir komisyon kurulmuştur.
 - Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliği sağlanmıştır.
 (Cevap: Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliği sağlanmıştır.)
5. Hatay Cumhuriyeti'nin ilk ve tek cumhurbaşkanı kimdir?
 - Tayfur Sökmen
 - İsmet İnönü
 (Cevap: Tayfur Sökmen)
6. Balkan Antantı; Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya arasında imzalanmıştır.
 - Doğru
 - Yanlış
 (Cevap: Doğru)
7. İran, Balkan Antantı'nı imzalayan ülkeler arasındadır.
 - Doğru
 - Yanlış
 (Cevap: Yanlış)

TÜRK İNKILABININ TEMEL İLKELERİ

1. Cumhuriyetçilik

- Cumhuriyetçilik devlet düzeninde ve yönetiminde millet iradesinin egemen olmasıdır.
- Bu açıdan devlet hayatında kişisel otorite ve keyfiliği önlemenin güvencesini oluşturur.
- Atatürk'ün de ifade ettiği gibi özgürlük, eşitlik ve adaletin dayanağı millî egemenliktir.

- Atatürk, Cumhuriyeti her zaman demokrasi kavramıyla birlikte ele almış, demokrasiyle yönetilen devlet şekli olarak görmüştür.
- Cumhuriyetçilik siyasal bir düzen olarak doğmuş, daha sonra beraberinde ekonomik, sosyal ve kültürel düzenlemelerini birlikte getirmiştir.

2. Milliyetçilik

- Milliyetçilik, milletin tüm bireyleriyle millî benliğinin bilincine varması, ülke ve millet bütünlüğü içerisinde varlığını sürdürmesi ve yükseltmesi ilkesidir.
- Türk İnkılabında milliyetçiliğin temelini Misak-ı Millî'ye dayanan «tam bağımsızlık» ilkesi oluşturur.
- Atatürk, tam bağımsızlığın anlamının siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, kültürel ve her alanda bağımsızlık olduğunu, bunların birinde bağımsızlıktan yoksun olmanın milletin ve ülkenin gerçek anlamda tam bağımsızlıktan yoksun olması anlamına geleceğini belirtmiştir.
- Milliyetçilik, millî devletin siyasetinin de millî olmasını gerektirir. Atatürk milletimizin güçlü, mutlu ve güvenlik içinde yaşayabilmesi için millî bir siyasetin izlenmesi gereğini ifade etmiştir.
- Türk İnkılabında millî egemenlik, millî ekonomi ve millî kültür milliyetçilik temeline dayanan inkılaplardır.
- Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı ırkçı değildir. Ona göre milliyetçilik bir vicdan ve duygu işidir. Türkiye Cumhuriyeti'nde Türk ülküsünü benimseyen ve gelecek için kader birliği yapmış olan herkes, Türk'tür.
- Türk İnkılabının milliyetçiliği akıl, bilim ve laikliği temel alır ve çağdaşlaşmayı amaçlar.

3. Halkçılık

- Halkçılık, halkın kendi kendini yönetmesi, kanun önünde eşit olması, sınıfsız ve ayrıcalıksız bir toplum oluşturması anlamına gelen bir sosyal politika ilkesidir.
- Kurtuluş Savaşı herhangi bir sınıf ve zümre tarafından değil, Türk halkının el birliğiyle kazanılmıştı. Atatürk daha başlangıçtan itibaren bu mücadeleyi kazanabilmenin yolunu halkla beraber ve el ele olmakta görmüştü. Bu nedenle TBMM'nin açılışından itibaren ortaya attığı her siyasal öneriye ve program taslağına halkçılık adını koymaya özel bir özen göstermişti.
- Atatürk, halkı siyasi, sosyal ve ekonomik bir sistemin temeli kılan bir halkçılık anlayışına sahipti. Atatürk, halk idaresini anayasanın «egemenlik kayıtsız şartsız milletindir» kuralıyla formüle etmişti.
- Halkçılık ilkesi halkın herhangi bir sınıf veya zümre tarafından sömürülmesini reddeder.
- Fertlerin kanunlar önünde mutlak eşitliğini kabul etmek, hiçbir sınıf ve zümreye ayrıcalık tanımamak halkçılığın, halkçı olmanın bir gereğidir.
- Atatürk'ün halkçılık anlayışı sosyal adalete, sosyal güvenliğe, toplumun yoksul kesimlerinin korunmasına ve güçlendirilmesine, adaletli gelir dağılımına büyük önem verir.
- Halkçılık ilkesi sınıf çıkarlarına ve sınıf çatışmasına karşıdır.

4. Devletçilik

- Devletçilik, Türkiye Cumhuriyeti'nin millî bir ekonomi yaratmak, ekonomik kalkınma ve gelişmesini sağlamak amacıyla 1931 yılından itibaren uyguladığı ekonomi politikasını ifade eden bir kavramdır.
- Devletçilik ilkesine göre ekonomide kalkınmanın ana unsurunu özel girişim ve etkinliklerin oluşturması esastır. Ancak bir milletin hayatında büyük önem taşıdığı halde bireyin yapamayacağı veya yeterince yararlı ve kârlı görmediği için yapmak istemediği işler vardır. Yapılması zorunlu olan bu işlerin gerçekleştirilmesi devletin görevidir.
- Devletçilik, ekonomik olduğu kadar millî, ahlaki ve sosyal içeriği olan bir sistemdir. Bir taraftan güçlü ve çağdaş bir devlet kurabilmek için devletin ekonomide denetim ve girişim hak ve yetkisi kabul edilmiş, diğer taraftan da insanın insanı sömürmesini önlemek amaçlanmıştır. Devletçilik ilkesi bu açıdan Halkçılık ilkesini tamamlamaktadır.

5. Laiklik

- Laiklik, Türk İnkılabının en önemli ilkesi, çağdaş bir devlet ve çağdaş bir toplum yaratma çabalarının genel niteliğidir.
- Türk İnkılabı bağımsız, demokratik, uygar bir ulusal toplum kurmayı amaçlamış, bu yöndeki atılımların tümü zorunlu olarak laik bir dünya, toplum ve insan anlayışına dayalı olmuştur.
- Laiklik genel olarak din ve devlet işlerini birbirinden ayıran, dinin politik çıkarlara alet edilmesini reddeden, kişinin din özgürlüğünü tanıyan ve koruyan, akıl ve bilimin egemen olduğu bir devlet ve toplum düzenini öngören bir ilke olarak tanımlanabilir.
- Geniş anlamıyla laiklik, özgürlüklerin en kutsal olan düşünce özgürlüğüne devletin tarafsız bir davranış içinde saygı göstermesidir.
- Dar ve klasik anlamı ile laiklik, devletin her çeşit dini inanç, ayin ve kuruluşlar karşısında tarafsız kalması ve çeşitli dinlere bağlı olanlar arasında ayırım yapmaması, böylece din özgürlüğünün sağlanması, buna karşılık dinsel otorite ve ilkelerin inançlarının da hiçbir şekilde devlet ve dünya işlerine karışmamasıdır.
- Laiklik kesinlikle dine karşı olmak anlamına gelmez. Aksine din özgürlüğünün güvencesidir.

6. İnkılapçılık (Devrimcilik)

- İnkılapçılık, Türk İnkılabının korunması, aklın ve bilimin yol göstericiliğinde çağın gereklerine göre sürekli olarak geliştirilmesi ve yenilenmesi ilkesidir.
- İnkılapçılık, sadece Türk İnkılabını korumak anlamı taşımaz. Tek başına böyle bir anlayış inkılabı dondurmak, onu ölüme mahkûm etmek anlamına gelir.
- Bu nedenle Türk İnkılabının dinamik idealinin gerçekleşmesi, çağdaş uygarlık düzeyinin gerektirdiği atılımların yapılmasını gerektirir. Çünkü uygarlık yolunda başarı, değişim ve yenileşmeye bağlıdır.
- Sosyal hayatta, ekonomik hayatta, bilim ve fen alanında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur. Bu nedenle inkılabın temellerini her gün derinleştirmek ve güçlendirmek gerekir.

ÜNİTE SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi Türk İnkılabının temel ilkeleri arasında değildir?

- Cumhuriyetçilik
- Sömürgecilik

(Cevap: Sömürgecilik)

2. Aşağıdakilerden hangisi milletin tüm bireyleriyle millî benliğinin bilincine varması, ülke ve millet bütünlüğü içerisinde varlığını sürdürmesi ve yükseltmesi ilkesidir?

- Milliyetçilik
- Cumhuriyetçilik

(Cevap: Milliyetçilik)

3. Halkçılık; halkın kendi kendini yönetmesi ve kanun önünde eşit olması anlamına gelen bir sosyal politika ilkesidir.

- Doğru
- Yanlış

(Cevap: Doğru)